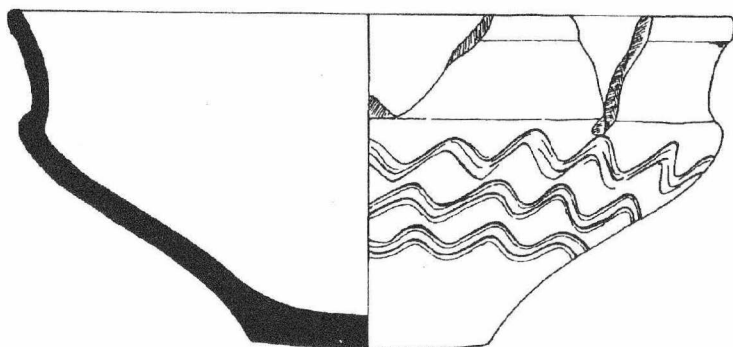

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1991

BRNO 1993

Die erste Grabungsetappe im Areal der Burg Sovinec. Im J. 1991 verlief die erste Etappe der archäologischen Untersuchung der Burg Sovinec im Rahmen ihrer kompletten Rekonstruktion. Die Grabung fand im Raume des eigentlichen Burgkernes, zwischen dem Bergfried (Berchfrit) und der ursprünglichen Umfangs-Wallmauer statt. In diesem Areal wurden die Schutteinstürze entfernt, wobei es gelang einige stratigraphischen Schichten mit Material vom Ende des 15. Jh. bis in das 18. Jahrhundert zu unterscheiden. Bei der weiteren Erforschung stellte man eine Brandschicht aus dem J. 1643 fest, als die Burg das schwedische Heer eroberte.

VÝZKUM STŘEDOVĚKÉ TVRZE V TLUMAČOVĚ (okr. Zlín)

JIŘÍ KOHOUTEK, AÚ ČSAV Brno

V rámci připravované rekonstrukce tzv. panského domu v Tlumačově, okr. Zlín zde došlo k částečnému zjišťovacímu archeologickému výzkumu. Vedle dokladů o osídlení tohoto prostoru již v neolitu (kultura MMK) se podařilo zachytit ve dvou zjišťovacích sondách zbytky zdiva původního objektu starší stavby. Zdivo bylo z nepravidelně řádkovaného lomového kamene a korespondovala s ním kulturní vrstva, obsahující keramické nálezy, datovatelné od 14. a 15. století. Do této vrstvy byly později zapuštěny jednoduché kostrové pohřby, které souvisely s rozšiřováním staršího hřbitova kolem kostela sv. Martina a to po zániku nově objevené stavby. Celý tento horizont překrývaly vrstvy s pozůstatky zástavby z nepálených cihel, která v těchto místech existovala v 16. a 17. století.

Za nejdůležitější přínos výzkumu lze považovat prokázanou existenci staršího předchůdce tzv. panského domu, jehož lze s největší pravděpodobností ztotožnit s pozůstatky feudálního sídla, zmiňovaného v písemných pramenech na poč. 16. stol., jehož lokalizace doposud nebyla známa.

Erforschung einer mittelalterlichen Feste in Tlumačov (Bez. Zlín). Die Feststellungsgrabung in Tlumačov verlief im Juni 1991. Dabei wurden Gemäuerüberreste des mittelalterlichen Vorgängers des heutigen Objektes - sog. Herrenhauses abgedeckt. Man kann annehmen, daß es gelang den Ort des feudalen Sitzes zu lokalisieren, der bisher nur aus schriftlichen Quellen bekannt war.

ZJIŠŤOVACÍ A PŘEDSTIHOVÝ VÝZKUM V AREÁLU FRANTIŠKÁNSKÉHO KLÁŠTERA V UHERSKÉM HRADIŠTI (okr. Uherské Hradiště)

ROBERT SNÁŠIL, Slovácké muzeum Uherské Hradiště

Výzkum, jemuž předcházela stavebně-historický průzkum SÚRPMO Praha střediska 11 v Brně (ELIÁŠ 1982), vyvolaný stavebními úpravami probíhajícími nepravidelně po dobu více deseti let, byl uskutečněn Slováckým muzeem na Františkánské (původně Židovské) ulici v areálu františkánského kláštera, parc. č. 146/2, v době od 1. 8. do 10. 10. 1991. Klášter se nachází v severní části historického jádra Uherského Hradiště, při bývalé městské zdi. Kartografická lokalizace: Plán města Uherské Hradiště 1 : 10 000, čtverec E 7, ve čtverci 35 mm od jeho západního okraje, 0 mm od severního okraje. Výzkum se soustředil jednak do prostoru rajskeho dvora, jednak do východního a severního suterénu barokní kvadratury.

Dílčími sondami bylo zjištěno intenzivní středohradištní osídlení prezentované kromě kulturní vrstvy a druhotně uloženými artefakty v barokních a mladších navázkách a zásypech, částí prozkoumaného jámového sídlištního objektu. Z jeho obsahu je třeba zmínit se o 160 ks (po slepení a částečném doplnění) větších i menších částech keramických nádob, z nichž menší podíl nese výrazné znaky předvelkomoravské keramiky tzv. podunajského typu. Objekt dále obsahoval vedle struskovité hmoty i parohový mírně konický a půlkruhovitě tvárněný předmět s povrchem příčně pojednaným hlubokým hustým vruborezem. Předmět je předběžně interpretován jako polovina obložení rukojeti meče. K neméně zajímavým nálezům z téhož objektu náleží rovněž parohový, tentokrát dutý

sedmiboký konický předmět, zdobený v příčných polích opět vrubořezem geometrických motivů. V dutině zůstala zachována část železného hrotu (jehelniček?). Přesné analogie a to i přes konzultace, nebyly k oběma předmětům dosud zjištěny.

Další kulturní vrstvy a reliktů objektů včetně otopných hliněných i kamenných zařízení, dřevěných kůlových objektů, odpadní (?) jámy apod., náleží již městskému osídlení počínaje polovinou třináctého století a konče posledním decéniem 15. století.

Profánní osídlení bylo v tomto místě přerušeno nejstarší fází výstavby františkánského kostela a klášterního jedno až dvoukřídlého objektu v letech 1491 respektive 1492 až 1507 na místě tří vykopených městských areálů.

Výzkum v uvedených křídlech pozdějšího barokního ambitu a k němu přiléhajících prostor navázal jednak na stavebními pracemi (hrubý odkryv) získané výsledky, tj. průběh pozdněgotických zdív, jednak na základní průzkum a sondážní výzkum J. Kohoutka v zimních měsících roku 1990. Výzkumem Slováckého muzea byla základová zdiva začištěním zřetelně, byl prověřen jejich stavebně technický charakter, zjištěna úroveň rozhraní se zdí nadzemním, ověřen způsob založení na ražených svislých dřevěných pilotách apod. U příček byla prokázána jejich stavební provázanost s hlavní průběžnou zdí v severním ramenu ambitu, objeveny byly další soudobá zdiva původního konventu. Odkryty a zaregistrovány byly i dvě dlažby v superpozici, náležející nejstarší fázi kláštera.

V jihozápadním nároží rajského dvora byla objevena a zkoumána část kamenného základového a v menší míře i nadzemního zdiva samostatně stojící architektury polygonálního půdorysu, níž byla odkryta dosud tři ramena (část dalšího na západní straně byla zjištěna ve stavebně-geologické sondě již v 80. letech, kdy byla pokládána za součást základu městského domu), báze orientované kamenné oltářní menzy přiléhající z vnitřní strany k východnímu ramenu architektury, a centrální zahlobená, z větší míry cihlami vyzděná a zaklenutá krypta s druhotně již silně narušeným pohřbem v původně dřevěné rakvi spojené železnými hřebíky. Rakev, z níž se do doby výzkumu uchovaly víceméně jen barevné pruhy vydestilovaného dřeva, byla při obou koncích podložena příčně dřevěnými trámkami a uprostřed cihlou. Při rozdrčené a částečně dislokované lebce byl nalezen deformovaný neuzavřený kroužek ze zlatého drátu, patrně součást nákrčního řetězu (krypta byla v minulosti zdevastována a vyloupena). Okolí polygonální stavby, náležející k nejstarší stavební fázi kláštera a jejíž základ spočíval rovněž na dřevěných pilotách, bylo vydlážděno cihlami (méně kameny), z nichž mnohé byly na povrchu kanelovány (tzv. prstování). Objekt je v souvislosti s regulami františkánského řádu interpretován jako samostatně, na kostele nezávisle stojící zřejmě osmiboká věž, v přízemí s kaplí-mauzoleem, jejímž ústředním objektem byla hrobka - krypta s pohřbem významného jedince, případně i jeho zakladatele varadinského biskupa a posléze františkána Jana Filipce. Antropologická expertíza zachovalé části kosterných pozůstatků nebyla dosud provedena. Druhá fáze výzkumu základů polygonální architektury je připravována na rok 1992.

Literatura

ELIÁŠ, J. O. 1982: Uherské Hradiště - bývalý františkánský klášter, Brno.

Feststellungs- und Vorsprungsgrabung im Areal des Franziskanerklosters in Uherské Hradiště (Bez. Uh. Hradiště). Die weitere Grabungsetappe konzentrierte sich auf das östliche und nördliche Souterrain der barocken Quadratur und in den Raum des Paradieshofes. Mit Suchgräben wurde eine mittelburgwallzeitliche Besiedlung (Kulturschichten und Siedlungsgrubenobjekte) abgedeckt. Aus dem Objekt stammt neben anderem vorgroßmährische Keramik des sog. donauländischen Types, ferner der Teil einer Geweihverkleidung eines Schwertgriffes und vermutlich eine beinerne Nadelbüchse.

Weiter fand man hier Kulturschichten und Objektrelikte, z. B. einer tönernen und steinernen Heizvorrichtung, von Pfostengruben und Vorratsgruben, die der Stadtbesiedlung angehören, welche seit der Hälfte des 13. Jh. bis zum Ende des 15. Jh. datiert wird. Im Areal des spätbarocken Ambitus wurden zwei Fliesen in Superposition festgestellt; sie gehören zu der ältesten Klosterphase an. Dieser ist auch die Umgebung des polygonalen Baues zuzuschreiben, der als unabhängig stehender, offensichtlich achteckiger Turm, im Erdegeshoß mit einer Kapelle-Mausoleum, interpretiert wird. Sein Zentralobjekt war eine Gruft mit der Bestattung einer bedeutenden Persönlichkeit, vielleicht des Gründers des Klosters - das Varadiner Bischofs und schließlich auch Franziskaners Jan Filipce.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1991

<i>Vydává:</i>	Archeologický ústav Akademie věd ČR Brno Královopolská 147
<i>Odpovědný redaktor:</i>	Dr. Jaroslav Tejral
<i>Redakce:</i>	Dr. Eduard Droberjar (vedoucí redaktor) Dr. Lumír Poláček, Dagmar Vorlíčková
<i>Překlady:</i>	Dr. R. Tichý, E. Tichá
<i>Kresby:</i>	A. Krechlerová a autoři příspěvků
<i>Na titulním listě:</i>	germánská miska ze 2. stol. z Dubňan
<i>Tisk:</i>	Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
<i>Evidenční číslo:</i>	ÚVTEI-73332
<i>Vydáno jako rukopis:</i>	450 kusů